EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 24.2.2021
COM(2021) 97 final

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN

Förstärkt övervakning, uppdatering - Grekland, februari 2021

{SWD(2021) 43 final}

BAKGRUND

Den ekonomiska utvecklingen och den ekonomiska politiken i Grekland övervakas inom ramen för den europeiska planeringsterminen för samordning av den ekonomiska politiken och inom ramen för den förstärkta övervakningen i enlighet med förordning (EU) nr 472/2013 ([1]). Den förstärkta övervakningen av Grekland ([2]) vittnar om att Grekland måste fortsätta att vidta åtgärder för att komma till rätta med befintliga eller potentiella källor till ekonomiska och finansiella svårigheter och samtidigt genomföra strukturreformer som underbygger en stabil och hållbar ekonomisk tillväxt.

Den förstärkta övervakningen ger en heltäckande ram för övervakning av den ekonomiska utvecklingen och den politik som behövs för att uppnå en hållbar ekonomisk återhämtning. Den gör det möjligt att regelbundet bedöma den senaste ekonomiska och finansiella utvecklingen i Grekland, övervaka villkoren för statens upplåning och uppdatera skuldhållbarhetsanalysen. Den förstärkta övervakningen utgör även en ram för bedömningen av Greklands allmänna åtagande vid Eurogruppens möte den 22 juni 2018 om att fortsätta och slutföra de reformer som antagits i programmet under Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) samt stå fast vid de mål om viktiga reformer som antagits inom ramen för programmen för ekonomiskt bistånd. Mot den bakgrunden bevakas inom ramen för den förstärkta övervakningen att de särskilda åtagandena om att slutföra de viktiga strukturreformer som inleddes inom ramen för programmet inom sex nyckelområden fullgörs inom de överenskomna tidsfristerna fram till mitten av 2022, dvs. när det gäller i) offentligfinansiella och finans-/strukturpolitiska åtgärder, ii) social välfärd, iii) finansiell stabilitet, iv) arbets- och produktmarknader, v) Hellenic Corporation of Assets and Participations (HCAP) och privatiseringar, och vi) modernisering av den offentliga förvaltningen ([3]).

Detta är den nionde rapporten om förstärkt övervakning av Grekland. Rapporten bygger på resultaten av ett övervakningsuppdrag som genomfördes på distans den 26–27 januari 2021 och en regelbunden dialog med myndigheterna. Övervakningsuppdraget genomfördes av Europeiska kommissionen i samverkan med Europeiska centralbanken([4]). Internationella valutafonden deltog inom ramen för sin övervakning efter programperiodens slut, medan Europeiska stabilitetsmekanismen deltog inom ramen för sitt system för tidig varning och i linje med samförståndsavtalet av den 27 april 2018 om arbetsförbindelser mellan Europeiska kommissionen och Europeiska stabilitetsmekanismen. I denna rapport bedöms Greklands fullgörande av sina åtaganden gentemot Eurogruppen vad gäller genomförda reformer i slutet av 2020. Rapporten är inte kopplad till frigörandet av politiskt villkorade skuldlättnadsåtgärder, utan detta kan i enlighet med överenskommelsen om att så

([1]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 472/2013 av den 21 maj 2013 om förstärkning av den ekonomiska övervakningen och övervakningen av de offentliga finanserna i medlemsstater i euroområdet som har, eller hotas av, allvarliga problem i fråga om sin finansiella stabilitet (EUT L 140, 27.5.2013, s. 1).

([2]) Kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/998 av den 17 februari 2021 om förlängning av förstärkt övervakning för Grekland.

([3]) https://www.consilium.europa.eu/media/35749/z-councils-council-configurations-ecofin-eurogroup-2018-180621-specific-commitments-to-ensure-the-continuity-and-completion-of-reforms-adopted-under-the-esm-programme_2.pdf

([4]) ECB:s personal deltog i detta granskningsuppdrag i enlighet med ECB:s befogenheter och tillhandahöll således expertis om politik för den finansiella sektorn och makroekonomiskt kritiska frågor såsom samlade finanspolitiska mål, hållbarhet och finansieringsbehov. Granskningsuppdraget föregicks av ett tekniskt övervakningsuppdrag, som även det genomfördes på distans under perioden 13–20 januari 2021.

ska ske två gånger om året äga rum på grundval av den tionde rapporten. Den tionde rapporten ska enligt planerna offentliggöras i maj.

SAMLAD BEDÖMNING

Rapporten sammanställdes under den andra pandemivåg som ledde till en allmän skärpning av smittskyddsåtgärderna mot slutet av 2020 och, mer nyligen, till stängning av skolor och detaljistföretag samt restriktioner av människors rörelser i vissa regioner, bland annat Aten. Den grekiska ekonomin förväntas ha krympt med 10 % år 2020 jämfört med 2019 och kommer enligt prognosen bara delvis återhämta sig innevarande år. Pandemins effekter på turistsäsongen 2020 hade en negativ inverkan på Grekland på grund av turistnäringens betydelse i ekonomin. Regeringen fortsatte att anpassa befintliga finanspolitiska åtgärder för att stödja arbetslösa och löntagare vars anställningsavtal tillfälligt hävts. Den förlängde även stödet till företag och antog nya, riktade åtgärder för att skydda hushåll och företag. Åtgärderna för att skydda sysselsättningen, som fått EU-stöd från framför allt det nya Sure-instrumentet (finansieringsinstrumentet för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation) och Europeiska socialfonden, verkar ha varit verkningsfulla och arbetslösheten har varit i stort sett stabil trots den betydande ekonomiska nedgången. Antalet personer som står utan arbete ökar dock, eftersom takten i nyanställningar är fortsatt dämpad. Företag och arbetstagare har fått offentligt stöd, men storleken på den utmaning som företagen – och finanssektorn – står inför förväntas precis som i andra medlemsstater bli tydlig först när stödåtgärderna längre fram fasas ut. Detta måste göras försiktigt för att undvika ”stupeffekter”.

Trots de svåra omständigheterna lyckades myndigheterna göra goda framsteg på flera områden, inom exempelvis utbildning, förvaltning av statliga tillgångar, privatiseringsprojekt och energipolitik. Framför allt följande kan lyftas fram:

- **Två ambitiösa reformer på utbildningsområdet har antagits under de tre senaste månaderna.** En yrkesutbildningsreform antogs i december 2020 som syftar till att göra yrkesutbildningar mer attraktiva och stärka kopplingen mellan yrkesutbildning och livslångt lärande till behoven på arbetsmarknaden. Syftet med lagen om högre utbildning från februari 2021 är i sin tur att modernisera driften av universitet och höja kvaliteten på utbildningsutbudet. Därutöver har interna och externa utvärderingar av skolor inletts.

- **Hellenic Corporation of Assets and Participations (HCAP)** avslutade sin granskning av styrelserna i alla statsägda företag, vilket utgjorde ett särskilt åtagande. HCAP fortsatte att genomföra sin strategiska plan som planerat och myndigheterna avslutade arbetet med att uppdatera de ministeriella riktlinjerna för bolaget.

- **Privatiseringsprocessen** har fortskridit med ett framgångsrikt avslutande av försäljningen av Alimos marina den 31 december 2020, goda utsikter att avsluta Hellinikon-projektet de närmaste månaderna och länge efterlängtade framsteg när det gäller åtgärder som är nödvändiga för koncessionen för Egnatia-motorvägen – vilka samtliga utgör särskilda åtaganden.

- **På det energipolitiska området** har myndigheterna inlett marknadstestet för att under de närmaste månaderna avsluta det långvariga antitrustmålet mot det statliga energibolaget (Public Power Corporation), vilket utgör ett särskilt åtagande.

Reformarbetet gick även framåt på andra viktiga områden. Takten i reformarbetet när det gäller den offentliga finansiella förvaltningen, däribland den offentliga investeringsbudgeten, har återigen kommit igång tack vare de framsteg som gjorts i de administrativa, ekonomiska och funktionella budgetklassificeringarna. Noggrann uppföljning kommer att krävas eftersom reformerna är avgörande för att effektivisera betalningsrutinerna. Lagstiftningen för skatteförvaltningens personalreform antogs och reformen fortlöper planenligt för att kunna vara helt genomförd vid nästa granskning. Reformerna av den offentliga förvaltningen har också gått framåt planenligt, liksom antagandet av ny lagstiftning för en snabbare och mer effektiv rekrytering av offentliganställda.

Totalt sett verkar takten i genomförandet dock ha avtagit på flera områden, vilket framför allt beror på pandemin, samtidigt som genomförandet av åtgärder för att fullgöra flera åtaganden har försenats. Förutom de fortsatta svårigheter som uppstått på grund av pandemin pekade myndigheterna också på ändringar vad gäller flera nyckelbefattningar inom förvaltningen i början av detta år och ökad arbetsbelastning på grund av upprättandet av återhämtnings- och resiliensplanen som orsaker till vissa förseningar, vilket noteras. Ett antal detaljerade konkreta färdplaner har överenskommits för att säkra verkliga framsteg inför den tionde rapport som ska sammanställas i maj. Det handlar bland annat om fortsatt genomförande av reformerna inom finanssektorn, ett fullständigt genomförande av reformen av den oberoende myndigheten för offentliga intäkter IAPR (Independent Authority for Public Revenue), att projektberedningsfonden och den strategiska projektkatalogen för större investeringar ska bli operativa, att förhindra en ny uppbyggnad av obetalda, förfallna skulder och minska den befintliga stocken efter de förseningar som observerats, bland annat genom att förstärka styrkommittén för reglering av obetalda, förfallna skulder och förenkla regelverket för finansiella rutiner, att avsluta reformen för att ytterligare förenkla beviljandet av investeringstillstånd inom överenskomna områden, samt att anta den moderniserade arbetslagstiftningen. Myndigheterna åtog sig dessutom att vidta flera konkreta åtgärder när det gäller hälso- och sjukvård, korruptionsbekämpning, reform av den offentliga förvaltningen och genomförande av kontoplanen. Med tanke på hur viktig reformen av rättsväsendet är för den övergripande återhämtningsstrategin måste arbetet med den återupptas, eftersom reformer som rör rättsväsendets effektivitet bidrar till att säkerställa att investeringar, däribland privata investeringar, kan genomföras utan dröjsmål.

Genomförandet av vissa viktiga reformer inom finanssektorn har också försenats, men en ambitiös tidsplan har överenskommits inför nästa granskning. Ikraftträdandet av delar av insolvenslagen sköts upp i slutet av förra året. Vissa delar ska enligt planerna träda i kraft den 1 mars och andra den 1 juni 2021. Insolvenslagen är resultatet av en omfattande reform av insolvensreglerna och genomförandet av lagen är mycket arbetskrävande på grund av dess detaljerade specifikationer och den it-plattform som ska inrättas och vara sammankopplad med bankernas it-plattformar. Genomförandet av andra överenskomna reformer fortsätter, men går långsammare än vad som överenskommits och kommer att kräva noggrann övervakning, i synnerhet handläggningen av eftersläpande ärenden som rör insolventa hushåll (målet för slutet av 2021 tycks vara i riskzonen) och handläggningen av statliga garantier som tagits i anspråk, vilken försenades ytterligare sista kvartalet 2020, även detta på grund av svårigheterna att nyanställa i ett läge där smittskyddsåtgärderna skärptes. Myndigheterna förbereder ytterligare åtgärder för att stödja finanssektorn, i synnerhet en utvidgning av Hercules-systemet för skydd av tillgångar, vilket är välkommet. I samband med att smittskyddsåtgärderna skärptes i slutet av 2020 har myndigheterna infört ett moratorium för verkställighet av åtgärder som rör alla typer av gäldenärer, samt för genomförandet e-auktioner och förberedelser inför dessa, vilka kan ta flera månader. En sådan frysning över

hela linjen av alla verkställighetsåtgärder kan om den blir utdragen inverka på grekiska bankers och kreditförvaltares effektiva hantering av nödlidande lån. Myndigheterna uppmanas därför att utan dröjsmål anta tillfälliga och mer riktade lösningar, men samtidigt skydda sårbara hushåll.

Myndigheterna står i nära kontakt med Europeiska kommissionen i samband med utarbetandet av återhämtnings- och resiliensplanen. Detta är positivt eftersom det omfattande stöd som Grekland kan få från faciliteten för återhämtning och resiliens om det används på ett effektivt och lämpligt sätt kommer att främja tillväxt, jobbskapande och de dubbla omställningarna framöver. EU:s facilitet för återhämtning och resiliens kommer att ställa 30,5 miljarder euro till Greklands förfogande under perioden 2021–2026, varav 17,8 miljarder euro kommer att utgöra bidrag. De reformer och investeringar som ska ingå i planen förväntas bygga vidare på och komplettera tidigare och pågående reformer inom ramen för den förstärkta övervakningsprocessen. Detta betydande belopp kommer tillsammans med det ytterligare anslaget på 1,7 miljarder euro från React-EU-instrumentet och de 2,7 miljarder euro som redan betalats ut från det europeiska instrumentet för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation (Sure), samt eventuella ytterligare belopp([5]), att dämpa pandemins ekonomiska och sociala effekter och ge det stöd som behövs för en hållbar och inkluderande återhämtning.

Den samlade slutsatsen i denna rapport är att Grekland har gjort goda framsteg med flera reformåtaganden, men att takten i reformarbetet har avtagit. Hänsyn måste samtidigt tas till det svåra läge som är en följd av pandemin. EU-institutionerna välkomnar fortsatta nära och konstruktiva samtal med myndigheterna och den överenskommelse som nåtts om reviderade tidsplaner för kritiska reformer. Myndigheterna uppmanas fortsätta att mobilisera resurser för att kunna vidta alla åtgärder som krävs för att fullgöra de särskilda åtagandena innan den tionde rapporten om den förstärkta övervakningen, vilken ska upprättas i maj och ligga till grund för utbetalningen av nästa omgång politiskt villkorade skuldåtgärder.

MAKROEKONOMISK UTVECKLING

Coronapandemin fortsätter att ha en mycket negativ inverkan på den grekiska ekonomin. Ekonomin expanderade med 2,3 % tredje kvartalet 2020 jämfört med kvartalet innan, efter en negativ takt på 14,1 % perioden innan. Återhämtningen under tredje kvartalet var betydligt mindre stark än den betydande återhämtning som noterades i euroområdet, vilket främst berodde på att turistnäringens förädlingsvärde minskade kraftigt. Tillväxten drevs av privatkonsumtionen, medan varuexporten visade viss motståndskraft. Arbetslösheten fortsatte att minska till 16,2 % tredje kvartalet 2020, vilket visar att stödåtgärderna är framgångsrika när det gäller att skydda sysselsättningen. Samtidigt minskade sysselsättningen jämfört med året innan på grund av främst färre anställningar inom turistnäringen. Ungdomsarbetslösheten minskade också, men var fortfarande mycket hög på 34,2 % tredje kvartalet.

Till följd av de skärpta smittskyddsåtgärderna i slutet av 2020 förväntas den ekonomiska återhämtningen förbli svag även första halvåret 2021. De

([5]) Rådet har redan godkänt totalt 90,3 miljarder euro i ekonomiskt stöd till 18 medlemsstater. Medlemsstaterna kan fortfarande ansöka om ekonomiskt stöd från Sure-instrumentet vars totala ekonomiska slagkraft uppgår till 100 miljarder euro.

smittskyddsåtgärder som tillkännagavs i november 2020 är fortfarande i kraft och innebär stränga restriktioner för tjänstesektorn. Industriproduktionen fortsätter samtidigt med begränsade störningar, även om den påverkas av störningar i försörjningskedjor och minskad efterfrågan. Smittskyddsåtgärderna, som varit nödvändiga för att rädda liv, förväntas försena den ekonomiska återhämtningen ytterligare. Kommissionens vinterprognos 2021, som togs fram innan smittskyddsåtgärderna nyligen skärptes på regional nivå, pekar på en real tillväxt i BNP på 3,5 % år 2021 och 5 % år 2022 som framför allt drivs av den inhemska efterfrågan. Prognosen utgår från att vaccinationerna kommer att leda till att riskgrupperna är skyddade kring mitten av 2021 och att det därför blir möjligt att varaktigt lätta på smittskyddsåtgärderna under andra kvartalet, om än stegvis. Utrikeshandeln förväntas också bidra positivt till tillväxten, även om bidraget blir mindre än väntat eftersom det kan ta längre tid för turismen att återhämta sig helt. Prognosen utgår från att finanspolitiken under 2021 kommer att fortsätta att stötta ekonomin genom insatser inriktade på företag och hushåll. Mängden lediga resurser i ekonomin förväntas hålla tillbaka prisökningstakten och den förväntas vara svagt negativ även under 2021 för att därefter stiga under 2022.

Utsikterna omgärdas fortfarande av stor osäkerhet. Prognoserna omgärdas av betydande osäkerhet som till största delen är kopplad till pandemins utveckling och hur framgångsrika vaccinationskampanjerna blir. Avgörande för att turistnäringen ska återhämta sig är att framsteg görs i kampen mot pandemin, både inom landet och internationellt. Osäkerheten gäller även hur snabbt den privata sektorn återhämtar sig när stödåtgärderna fasas ut, vilket måste ske på ett väl övervägt sätt för att undvika ”stupeffekter” som kan leda till att företagen hamnar i trångmål och till med går i konkurs. Svagheter i den grekiska företagssektorns balansräkningar leder till nedåtrisker för återhämtningen. De geopolitiska spänningarna inom regionen och den fortsatta migrationskrisen spär på osäkerheten när det gäller de makroekonomiska framtidsutsikterna. När det gäller uppåtriktade risker handlar de om att kommissionens prognos inte räknar in effekterna på ekonomin av Greklands återhämtnings- och resiliensplan, vars genomförande förväntas ge tillväxten en rejäl skjuts.

OFFENTLIGFINANSIELL UTVECKLING

Finanspolitiken kommer att vara fortsatt ackommoderande under 2021 och myndigheterna fortsätta det riktade stödet till krisdrabbade hushåll och företag. Med anledning av pandemins ogynnsamma utveckling beslutade regeringen i början av november 2020 skärpa smittskyddsåtgärderna och, mer nyligen, stänga skolor och detaljistföretag samt införa restriktioner för människors rörelser i vissa regioner, bland annat Aten, samt även förlänga det offentligfinansiella åtgärderna. Den totala finansieringsramen för ”förskott med återbetalningsskyldighet” (ett offentligt stöd till företag som drabbats av pandemin som ges i form av lån med en villkorad subventionskomponent) har höjts, det vanliga arbetslöshetsunderstödet och understödet till långtidsarbetslösa har utvidgats och det tillfälliga ekonomiska stödet till permitterade arbetstagare har förlängts. Eftersom smittskyddsåtgärderna visade sig bli mer långvariga än vad som ursprungligen planerades tillkännagav regeringen även ett antal nya åtgärder för att stötta både hushåll och drabbade företag. Det handlar bland annat om en ny garantiordning och ett nytt lånesubventionsprogram, båda specialanpassade för att hjälpa små och medelstora företag, däribland mycket små företag och mikroföretag. Drabbade företag ska även ha rätt till ersättning för fasta kostnader i form av ett skatte- och socialavgiftsavdrag. Grekland har ända sedan början av coronavirusutbrottet agerat snabbt och med de ovannämnda åtgärderna inräknade beräknas de politiska åtgärderna uppgå till ett värde av omkring 9,4 % av BNP 2020 och 6,5 % av BNP 2021. Enligt kommissionens höstprognos 2020 är de stödåtgärder (i

procent av BNP) som den grekiska regeringen vidtog för att mildra de socioekonomiska effekterna av coronavirusutbrottet något mer omfattande än EU-genomsnittet.

I budgeten för 2021, som röstades igenom i början av december 2020, beräknas det underskott som kontrolleras under den förstärkta övervakningen uppgå till 3,9 % av BNP 2021. Detta kan jämföras med det underskott på 3,4 % av BNP som beräknades i kommissionens höstprognos 2020[6]. En fullständig uppdatering av prognosen för de offentliga finanserna kommer att göras under våren i samband med bedömningen av stabilitetsprogrammet 2021. Det erinras om att den allmänna undantagsklausulen fortsätter att vara aktiverad 2021. Enligt denna är tillfälliga avvikelser från budgetkraven, däribland de offentligfinansiella mål som är föremål för den förstärkta övervakningen, tillåtna förutsatt att det inte äventyrar de offentliga finansernas hållbarhet på medellång sikt. Rådet rekommenderade[7] att Grekland, så snart det ekonomiska läget så tillåter, bör bedriva en finanspolitik som syftar till att uppnå en sund offentligfinansiell ställning på medellång sikt och säkerställa en hållbar skuldsättning, samt samtidigt öka investeringarna. I budgeten för 2021 förväntas den offentliga skulden öka till 209 % år 2020 för att därefter sjunka till omkring 200 % år 2021, vilket i stort sett överensstämmer med kommissionens höstprognos.

Prognoserna för de offentliga finanserna omgärdas av betydande risker. Det råder fortfarande stor osäkerhet om pandemins utveckling, vilket leder till betydande risker för de offentliga finanserna eftersom en ytterligare förlängning av smittskyddsåtgärderna och det offentligfinansiella stödet i samband med dessa, som bör vara både riktat och tillfälligt, kan leda till att de offentliga utgifterna ökar ytterligare. Sannolikheten för att de statliga garantierna kommer att tas i anspråk ökar ju längre krisen pågår. När pandemin är över kommer domstolsbeslut om retroaktiva pensioner och rättstvister som involverar det statliga fastighetsbolaget ETAD att fortsätta att utgöra risker för de offentliga finanserna. På plussidan förväntas Grekland i betydande grad gynnas av faciliteten för återhämtning och resiliens och få omfattande ekonomiskt stöd till tillväxtfrämjande reformer och investeringar som kan ge ekonomin betydande draghjälp och främja den potentiella tillväxten, vilket kan göra det lättare att uppnå en sund offentligfinansiell ställning.

STATENS UPPLÅNING

Finansieringsvillkoren är fortsatt gynnsamma och regeringen fortsätter att ha en stor likviditetsbuffert. Statsobligationsspreaden har minskat ytterligare och har sedan mitten av november 2020 legat på omkring 70 punkter för 5-åriga obligationer. Spreadarnas volatilitet har också varit dämpad. Det gynnsamma finansieringsläget främjas också av Europeiska centralbankens ackommoderande penningpolitik, bland annat bankens stödköpsprogram föranlett av pandemin (PEPP – *Pandemic Emergency Purchase Programme*). Skuldinlösen och räntebetalningar på medellång och lång sikt kommer att vara måttliga under 2021 och uppgå till cirka 10 miljarder euro. Grekland planerar få in 8–12 miljarder euro genom att

([6]) Kommissionens höstprognos 2020 tog inte hänsyn till vare sig effekterna på ekonomin av den andra omgången skärpta smittskyddsåtgärder som infördes i november 2020, förlängningen av de offentligfinansiella åtgärderna för att hantera den andra vågen eller effekterna på ekonomin mer nyligen av stängningen av skolor och detaljistföretag samt begränsningarna av människors rörelser i vissa regioner, däribland Aten. Medan budgeten tar hänsyn till de beräknade makroekonomiska effekterna av investeringar som görs under faciliteten för återhämtning och resiliens kommer kommissionen inte att bedöma dessa effekter förrän under kommande månader, när tillräckligt detaljerade planer läggs fram.

([7]) Rådets rekommendation av den 20 juli 2020 om Greklands nationella reformprogram 2020 med avgivande av rådets yttrande om Greklands stabilitetsprogram 2020, EUT C 282, 26.8.2020, s. 46.

emittera nya statsobligationer, vilket är ungefär samma belopp som 2020. De offentliga kassareserverna uppgick till omkring 31 miljarder euro i slutet av 2020, vilket är tillräckligt för att täcka den offentliga förvaltningens medel- och långsiktiga skuldinlösen och räntebetalningar under de kommande två åren[8]. Grekland har sedan början av året fått in 3,5 miljarder euro genom den emission av en tioårig statsobligation som ägde rum i januari 2021. Räntan blev 0,81 %, vilket är historiskt lågt för denna löptid. Ytterligare 2 miljarder euro anskaffades genom privata placeringar (*private placements*). Myndigheterna planerar att återbetala en del av lånen från Internationella valutafonden, vilket är välkommet eftersom det bidrar till att minska valutarisken och sänder rätt signal till marknaderna.

I 2020 års Debt Sustainability Monitor gjordes en skuldhållbarhetsanalys av alla medlemsstater på grundval av höstprognosen 2020 ([9]). Referensscenariot i den analysen är detsamma som i den åttonde rapporten om förstärkt övervakning. En uppdaterad skuldhållbarhetsanalys kommer att läggas fram i nästa rapport om förstärkt övervakning.

UTVECKLING INOM DEN FINANSIELLA SEKTORN

Bankernas lönsamhet kommer sannolikt att fortsätta att pressas eftersom gynnsamma likviditetsförhållanden och betydande icke återkommande intäkter från handelsportföljen bara delvis har uppvägt de ökade behoven av avsättningar. Bankerna har haft väl tilltagna kassabuffertar och låga upplåningskostnader tack vare en stadigt ökande inlåning i kombination med en ackommoderande penningpolitik. Deras innehav av statsobligationer har dessutom gett dem exceptionella tradingintäkter. Tidigareläggningen av avsättningar för att ta hänsyn till pandemins förväntade effekter har tillsammans med andra faktorer dock lett till att banksystemet som helhet uppvisat en förlust efter skatt under de första nio månaderna 2020. Vinstutsikterna kommer att vara fortsatt utmanande och därmed begränsa den interna förmågan att generera kapital. Värdepapperiseringar av nödlidande lån kommer att ha en positiv inverkan på bankernas riskkostnader och frigöra utrymme i bankernas balansräkningar för ny utlåning, men de innebär även en initial engångsförlust och en återkommande förlust av nettoränteintäkter. När moratorierna löper ut kan detta samtidigt leda till ytterligare nedskrivningar på grund av en försämring av tillgångskvaliteten.

Stocken av nödlidande lån har fortsatt att minska, främst tack vare Herculesprogrammet och moratoriernas tillfälliga inverkan. Nödlidande lån uppgick i slutet av september 2020 till 58,7 miljarder euro, en minskning med 9,8 miljarder euro från december 2019 men med bara 1 miljard euro från kvartalet innan. Andelen nödlidande lån minskade därmed till 35,8 %, vilket emellertid fortfarande är den största andelen i euroområdet. Att förbättringen fortsatt under 2020 trots pandemin och den minskning av antalet ”kurerade” lån som den har lett till beror främst på försäljningen av nödlidande lån till ett värde av 6,8 miljarder euro och det begränsade antalet nya osäkra lån (som minskade med 58 % under de nio månaderna jämfört med samma period ett år tidigare) tack vare de moratorier som införts. Lån som omfattas av moratorier uppgick i november 2020 till 20,8 miljarder euro, dvs. mer än 12 % av låneportföljen, och var i stort sett jämnt fördelade mellan företag och hushåll. Minskningen av andelen nödlidande lån i bankernas balansräkningar har

([8]) Kassabufferten uppgick till 15,7 miljarder euro. Kassabufferten ökade även till följd av utbetalningar från programmet under Europeiska stabilitetsmekanismen och är inriktat på betalning av räntor och amorteringar på lån. Grekland kan med godkännande av Europeiska stabilitetsmekanismens styrande organ även använda detta belopp för andra ändamål.

([9]) Debt Sustainability Monitor, European Economy Institutional Paper, nr 143, februari 2021.

även lett till att andra kreditförvaltare än banker fått en mer framskjuten roll. I slutet av september 2020 förvaltade de lån till ett värde av 33 miljarder euro, vilket är en ökning med 40 % sedan slutet av 2019.

Precis som i andra medlemsstater kan tillgångskvaliteten återigen försämras när moratorierna löper ut. Det stora antalet lån som omfattas av moratorier och bankernas svaga meriter när det gäller omstrukturering av lån pekar på att det finns en väsentlig risk för tillgångskvaliteten, eftersom merparten av moratorierna löpte ut i slutet av 2020. Detta kan leda till nya nedskrivningar, om de avsättningar som bokförts hittills inte fullt ut täcker in pandemins eventuella effekter på låneportföljen. Det tillfälliga system med amorteringsbidrag som myndigheterna införde för coronadrabbade låntagare med lån i sin primära bostad (*Gefyra*) minskar dock risken för denna typ av lån, som utgör en stor del av låneportföljen med lån till privatpersoner och mindre företag. Utbetalningarna av bidrag inom detta system har inletts. Myndigheterna håller på att inrätta ett liknande system för företagslån. Systemet måste utformas noggrant och omfatta lämpliga bestämmelser för att förhindra incitament till överdrivet risktagande (*moral hazard*). Bankerna kommer dessutom försöka hejda överföring av lån som för närvarande omfattas av moratorier till en kategori med högre kreditrisk och som därför skulle kräva ökade behov av avsättningar, genom att erbjuda intermediära produkter som möjliggör ett gradvis återupprättande av betalningsmönstren. Exakt hur dessa produkter ska behandlas ur tillsynssynpunkt och kapitalkostnaderna för dem kommer att behöva diskuteras med tillsynsmyndigheterna. Den viktigaste faktorn bakom minskningen av nödlidande lån är fortfarande de värdepapperiseringar som planeras inom Herculesprogrammet.

Myndigheternas stödåtgärder har gett ytterligare stöd till kreditgivningen till företag och även gjort det lättare för mindre företag att få tillgång till krediter. Garantiordningen för företag med anledning av covid-19 och räntesubventionssystemet (TEPIX-II) som handhas av Hellenic Development Bank ledde till att 4,6 miljarder euro respektive 2 miljarder euro har betalats ut i lån till företag under 2020, vilket utgjorde omkring 40 % av bruttoflödet av företagslån det året. Detta har lett till att det genomsnittliga bruttoflödet av lån[10] mer än fördubblats i fråga om stora företag, men även ökat väsentligt i fråga om små och medelstora företag. Företagen har i första hand dragit nytta av denna ökade kreditgivning för att täcka sina behov av rörelsekapital och bygga upp sina likviditetsbuffertar. Trots att de nominella utlåningsräntorna ligger nära sin historiska lägstanivå för företagslån har lånekostnaderna stigit sedan september 2020, särskilt för mindre lån, vilken är en följd av att kreditrisken ökat. Takten i utlåningen till hushållen är fortfarande negativ och kostnaderna för lånen blir allt högre.

Myndigheterna håller på att utarbeta ett förslag till ändring av lagen om den grekiska finansiella stabilitetsfonden. Ändringen ska göra det möjligt för fonden att delta som en privat investerare i framtida ökningar av aktiekapitalet i banker där den är delägare.

([10]) Lån med fast löptid. Källa: Greklands centralbank.